

Marian Matzenauer

Ludzie Spod Znaku "Niebieskiego Krzyża"

50 tysięcy interwencji, 3,200 wielkich wypraw ratunkowych, udzielenie pomocy 15 tysiącom rannych — oto kilka liczb z kronik Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, które w 1979 roku obchodzi 70-lecie istnienia i jakże owocnej działalności.

Ileż za tymi liczbami kryje się ludzkich tragedii, brawury, poświęcenia i bohaterstwa, znoju i krwawego potu. Ludzie spod znaku "Niebieskiego Krzyża" cieszą się dziś w Polsce powszechnym szacunkiem.

Historia krajowego ratownictwa górskiego pełna jest dramatycznych momentów. Jedynym dokumentem, mówiącym o tym co działo się przed laty u stóp Tatr i w samych górach, była "parafialna księga zgonów", prowadzona przez pierwszego proboszcza Zakopanego, ks. Józefa Stolarczyka w latach 1848-1892. Pierwsza notatka o wypadku w górach ukazała się w "księdze" w 1851 r.

Pierwszy zgon turysty odnotowano 30 lipca 1883 r., gdy na 12-letniego Edwarda, syna doktora medycyny z Krakowa Franciszka Sliweckiego, spadł głaz kamienny i zabił go na miejscu.

W 1886 r. Józef Chadowski wspiął się na Giewont i spadł w przepaść

między skały.

Pierwszymi ratownikami byli górale-juhasi. Opis akcji ratunkowej z roku 1870 w słowackich Tatrach mówi, że ratownictwem trudnili się również przewodnicy górscy.

Liczba wypadków rosła w miarę jak w Tatrach rozwijała się turystyka. Przed powstaniem zorganizowanej służby ratownictwa górskiego, w Polsce odnotowano 38 wypadków śmiertelnych, z czego 7 na Giewoncie.

Projekt utworzenia pogotowia górskiego powstał w 1907 r. Wysłunęli go między innymi Mieczysław Karłowicz i Mariusz Zaruski, który w 1908 r. zorganizował nawet "drużynę ratowniczą". Przeprowadziła ona pierwszą w polskich Tatrach wyprawę ratunkową, pod wodzą Zaruskiego. Uratowano wówczas na Buczynowych Turniach życie turyście — Zygmunto- wi Dadlewiczowi.

Powołanie do życia TOPR — Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego szło opornie, głównie z powodu biurokratycznych poczynań władz Cesarstwa Austro-Węgierskiego. O wszystkim przesądziła dopiero śmierć Mieczysława Karłowicza pod lawiną śnieżną w 1909 r. Mariusz Zaruski popieszył przyjacielowi z pomocą, ale już było za późno.

Ostatecznie statut TOPR został zatwierdzony 29 października 1909 roku i tę datę przyjmuje się za początek działania tej organizacji — czwartej na świecie po Austrii, Francji i Szwajcarii.

W pierwszym roku działalności TOPR zrzeszało 11 ratowników, którzy złożyli stynne i kontynuowane tradycyjnie do dziś przyrzeczenie: "... Dobrowolnie przyrzekam pod słowem honoru, że póki zdrów jestem, na każde wezwanie naczelnika lub jego zastępcy, bez względu na porę roku, dnia i stan pogody — stawię się w oznaczonym miejscu i godzinie odpowiednio ubrany i udam się w góry..."

W rok po powstaniu TOPR ginie podczas akcji ratunkowej jeden z nr j-wspanialszych przewodników tatrzańskich — Klimek Bachleda, który staje się patronem tatrzańskich ratowników i symbolem poświęcenia. Takim poświęceniem była między innymi brawurowa akcja 14 ratowników tatrzańskich, pod wodzą Zbigniewa Karosadowicza, w nocy z 11 na 12 lutego 1945 r. uratowali w górach 4 rannych partyzantów sowieckich. Ratownicy szli brzegiem lasu, zaledwie 100 m od patroli niemieckich, przedarli się przez linię frontu i z rannymi przeszli z powrotem.

Przez długi czas ratownictwo górskie istniało tylko w Tatrach. W roku 1952 powstają grupy ratunkowe: beskidzka, sudecka i krynicka, w 1955 r. — podhalańska, a następnie w 1969 r. — bieszczadzka.

Górskie Ochotnicze Pogotowia Ratunkowe (taką nazwę przyjęto dla wszystkich grup) zrzesza ponad 1,000 ratowników, z czego ponad 90 proc. jest ratownikami-ochotnikami, pracującymi w różnych zawodach. W każdym roku odnotowują oni ok. 8 tys. różnych interwencji, z czego połowę stanowią wypadki narciarskie.

Pod numerem 1 w kronikach GOPR zarejestrowano zaginięcie w rejonie Rysów w 1909 r. dra Franciszka Weissa. Jego zwłoki znaleziono dopiero po 4 latach i co ciekawsze znajdowały się one tuż przy ścieżce.

Najniebezpieczniejszym szczytem górskim w Polsce jest Giewont. GOPR przeprowadziło tam blisko 200 wielkich wypraw ratunkowych. Na szczyte tym straciły życie 52 osoby. Największa tragedia zdarzyła się w 1936 r., kiedy od uderzenia pioruna zginęły 4 osoby, a 13 odniosło rany.

Wielu ratowników opowiadało znakomite anegdoty ze swoich rozlicznych przeżyć górskich, jak np. te:

— Na stoku Gubałówki leżał narciarz z potwornie wykręconą nogą. Gdy podjechali do niego ratownicy i z przerażeniem zauważyli, że noga jest właściwie urwana, ofiara białego szaleństwa zaczęła się śmiać. Okazało się, że miał on drewnianą protezę, która poszła w drzazgi.

— Pewnego razu jeden z ratowników zauważył, że młoda kobieta zamierza chyba w celach samobójczych skoczyć w przepaść. Niespostrzeżenie podkradł się do niej i w ostatniej chwili złapał ją w pół. Niedoszła samobójczyni w pierwszej chwili wzięła go za "podrywacza" i uderzyła w twarz. Później gdy ratownik troskliwie sprowadził ją w bezpieczne miejsce i wyperswadował samobójcze zamiary, turystka zakochała się w ratowniku.

Z Bankietu "Heritage Award" Wydziału Stanowego K.P.A.

Matka prezydenta Cartera — Rosalynn Carter i mistrz ceremonii Edward Dykla, sekr. gen. ZPRK.

Przemawia prezes ZNP i K.P.A. mec. Alojzy Mazewski.

Od lewej: prezeska Wydziału Illinois K.P.A. Anna Rychlińska, laureatka nagrody dziedzictwa "Słoneczna Pani" Lidia Pucińska, sekr. K.P.A. (krajowa) Jadwiga Bielańska, prezeska Okr. 2 Sokoła i Zdzisław Rychliński, mąż prezeski Wydziału.

Od lewej: b. prezes Wydziału K.P.A. mec. Tadeusz Kowalski, sekr. Wydziału Patricia Witkowska, laureat nagrody dziedzictwa b. klerk miejski, alderman 35 wardy Jan Marcin.

Od lewej: Mistrz ceremonii Edward Dykla, Thomas Mitchell z CBS, który przyjął nagrodę dla prezesa CBS Eugeniusza Jankowskiego (który nie mógł przybyć z New Yorku), b. prezes Wydziału K.P.A. dr Edward Różański, zarządca Wydziału Związkowych i prezes ZPRK Józef Drobot.

Od lewej: Mistrz ceremonii Edward Dykla, prezes Lokalu 25 i wiceprezes krajowy S.E.I.U. Eugene Moats, który otrzymał wyróżnienie za wybitne zasługi dla Polonii, Juliusz Sak, prezes Rady Pracy i Waldemar Włodarczyk.

Od lewej: David M. Oliver, koordynator biura nauczania języków obcych w Radzie Szkolnej, który otrzymał wyróżnienie za wybitne zasługi dla Polonii, prezeska Wydziału Anna Rychlińska i Edwin Cudecki, dyr. biura nauczania języków obcych w Radzie Szkolnej miasta Chicago.

(Wszystkie zdjęcia Skwarek)

Z Życia Organizacyjnego Z.N.P.

Kalendarz Zebrań Towarzystw i Grup Przy Gminie 123-ej ZNP

Gmina 123 ZNP w każdy pierwszy poniedziałek miesiąca, w nowej sali Rainbow Gardens, przy 1425 W. 51 ul., o godz. 7:30 wiecz., w sali gdzie właścicielami są bracia Łączkowskich, przy 1425 W. 51 ul.

Kółko im. Kaz. Brodzińskiego, Gr. 962 ZNP, w sali Łączkowskich, pnr. 1425 W. 51 ul., druga niedziela każdego miesiąca, o godz. 1:30.

Tow. Gwiazda Zwycięstwo, Gr. 1165 ZNP, w każdą czwartą niedzielę, o godz. 2 po poł., w sali East End Administration Building, Sherman Parku, blisko 52-ej i Throop

Tow. Dzwon Wolności, Gr. 3212 ZNP, w każdą pierwszą niedzielę, o godz. 3-ej po poł., w sali Columbia Hall, przy 48-ej i Paulina ul.

Posiedzenie Grupy 3152 ZNP

Posiedzenie Tow. Zwycięstwo, Grupa 3152 ZNP odbędzie się w niedzielę, 16 grudnia, o godz. 2 po poł. w sali Plac. 90 SWAP, 6005 W. Irving Park. Na posiedzeniu złoży sprawozdanie za rok ubiegły ustępujący zarząd oraz odbędą się wybory nowego zarządu na rok 1980.

Wszyscy członkowie proszeni są o punktualne przybycie. W. Ragina prez.; J. Kacprzyk, sekr. prot.

Zebranie Wyborcze Grupy 2475 ZNP

Zebranie wyborcze Alliance Society, Grupa 2475 ZNP, odbędzie się we wtorek, 18 grudnia, o godz. 7:30 wiecz., w sali Moskala, 5639 N. Milwaukee Ave.

Bezpośrednio po wyborach nowego zarządu odbędzie się instalacja. Przyśleję od nowych władz odbierze kasjer Zarządu Centralnego ZNP — Edward Moskal. Po instalacji — kolacja. Członkowie Grupy proszeni są o liczne przybycie.

K. Bojkowski, prez. J. Wróblewski, sekr. prot.

Posiedzenie Wyborcze Klubu Łęczan

Posiedzenie wyborcze Klubu Łęczan odbędzie się w niedzielę, 16 grudnia, o godz. 2 po poł., w Lusaka Mission, 6965 W. Belmont.

Z powodu ważnych spraw do załatwienia, członkowie proszeni są o liczne przybycie. — S. Kozioł, prez.; T. Golenia, sekr. prot.

Posiedzenie Wyborcze Grupy 77 ZNP

Posiedzenie wyborcze Tow. Jedność, Grupa 77 ZNP, odbędzie się w niedzielę, 16 grudnia, w sali SWAP Post. 90, 6005 W. Irving Park, o godz. 2 po południu. Członkowie proszeni są o liczne przybycie.

D. Kowalski, sekr. prot.

Czy Szach Jest Zabezpieczony?

San Antonio, Texas (UPI) — Reporterzy udowodnili, że nawet pobyt w bazie wojskowej Lackland nie chroni szacha przed niepożądanymi gośćmi z zewnątrz.

Od dnia przyjazdu R. Pahlavi do bazy zanotowano 21 oddzielnych prób przedostania się na jej teren. Mimo, że większość obszaru otoczona jest 10-cio stopowym płotem, dostęp do niektórych miejsc jest zupełnie otwarty, a strażnicy nie przywiązują specjalnej wagi do osób wkraczających na teren Lackland.

Położenie bazy znane jest tysiącom Irańczyków, którzy swojego czasu uczęszczali do tamtejszego instytutu języków na naukę angielskiego. Lackland jest bazą sił powietrznych. Odbijają się tam treningi pilotów z zagranicy. W chwili obecnej ponad 200 studentów z krajów muzułmańskich pobiera naukę pilotażu.

Wielokrotne przekraczanie bazy przez osoby obce stanowiło więc potencjalne zagrożenie dla życia bylego szacha. Dopiero po piątkowym zamachu na jego siostrzeńca w Paryżu, władze wzmożniły strażę i zaostriżyły przepisy bezpieczeństwa.

FOR CHRISTMAS U.S. SAVINGS BONDS

